

---

sırbistan

Sırbistan'daki İslam Toplulukları Arasındaki İlişki

Miroljub Jevtić*

Sırbistan Müslümanları iki İslami cemaatte organize olmuşlardır: Sırbistan İslam Cemaati (ICS) ve Sırbistan'daki İslam Cemaati (ICiS). Bu yazının amacı bu iki organizasyonun tarihini, ortak ilişkilerini ve işlerine meydana gelen olası sorunları göstermektir. Bu makale ağırlıklı olarak her iki topluluğun resmi ve dolayısıyla orijinal beyanlarına dayanmaktadır. Bu itibarla, durumun objektif bir analizini temsil etmelidir.

Sosyalist Yugoslavya'nın çöküşünden sonra, tek İslam cemaati (IC) varlığına son vermiştir. Bu durum aniden olmamıştır, IC temsilcileri 1993 yılına Skopje'de toplanmış ve yeni kurulmuş devlette bağımsız IC'ler oluşturma kararı almıştır¹. Sonuçta, Sırbistan'da Müslüman bir şemsiye organizasyon olan "Kosova, Sırbistan ve Voyvoda'nın İslam cemaati" de varlığını sona erdirmiştir. Bu cemaatin idari merkezi Priştina'da bulunmaktaydı ve cemaat Arnavutlar üzerinde nüfus sahibiydi.

Eski Yugoslavya devletlerindeki diğer IC'lerden farklı olarak bu cemaat belirli bir yere ve politik amaçlara sahipti. Bu durum isimlerinden de anlaşılabilir. Bosna Hersek IC, Karadağ IC, Sırbistan IC..." gibi diğer IC'ler cumhuriyetler seviyesinde organize olmuşlardı. Çağdaş ICS'ye göre, Sırbistan'ın Yugoslav IC'si 1989 yılında ismini "Kosova, Sırbistan ve Voyvoda İslam cemaati" olarak değiştirmiştir ve bu durum Yugoslavya'nın IC oluşumu tarafından resmi olarak kabul edilmiştir². Bu kaynaktan, çağdaş ICS'nin bu

(*) Dr., Belgrad Üniversitesi Siyasal Bilimler Bölümü.
jeviticmiroljub@yahoo.com

(**) İngilizceden Çeviren: Özlem Neptün

(1) Исламска заједница Србије кроз историју, (Islamic Community of Serbia through History) alıntılanığı yer: <http://www.mesihatsandzaka.rs/vijesti/346-islamska-zajednica-srbije-kroz-historiju.html> (erişim tarihi 17.7.2017.) , стр. 21.

(2) Исламска заједница Србије кроз историју, alıntılanığı yer: <http://www.mesihatsandzaka.rs/vijesti/346-islamska-zajednica-srbije-kroz-historiju.html> (erişim tarihi 17.7.2017.)

gibi bir değişikliğin anayasaya aykırı olduğu ve bundan hiç Őüphe duyulamayacağı konusunda ısrarlı olduğunu görebiliriz. Bununla birlikte, böyle bir harekete karşı hiçbir cezanın olmamasını dikkate alacak olursak, bu değişikliğin Saraybosna'daki IC idari merkezi tarafından kabul edildiği sonucuna varabiliriz. Aynı zamanda, ICS'nin bu hareketin anayasaya aykırı olduğuna dair iddiası, Sırbistan'daki Müslümanların güncel iliŐkilerinin temelini göstermektedir. Saraybosna'daki IC idari merkezinin bu harekete onayı, Sırbistan'ın bölgesel bütünlüğü ile ilgili hissettiklerine dair bir fikirdir.

Sırbistan'daki İslamiyet'in merkezi, Kosova ve Sancak'ın (Sırp lar tarafından RaŐka olarak adlandırılırdı) yanı sıra Belgrad iken Priştina'daki IC'nin Sırbistan'ı da yetki alanına dâhil ettiği gerçeğini göz önünde bulundurursak, bu iki IC'nin gelecekteki iliŐkilerinin geliŐebileceęini görebiliriz. 1974 Yugoslavya anayasası Kosova için geniŐ bir otonomi ilan etmişti, dolayısıyla bu bölge, Sırbistan'dan ayrılmak isteyen kendine ait komünist bir hükümetin yönetimi altındaydı. IC isimlerinin deęiŐtirilmesi bu sebeple Priştina otoriteleri tarafından kabul edilmiŐtir. Diğer yandan, Sırp otoritelerinin hareket edebilecekleri yasal bir imkânları bulunmamaktaydı, çünkü bu durum kendi menfaatlerine karŐıydı. Bununla birlikte, yapabildiklerini yaptılar; Belgrad'daki Bayraklı camisinin hâkim kurumlarıyla çatıŐtular.

O zamanlar Bayraklı camisinde El Ezher Üniversitesi'nde eğitim görmüŐ olan müftü Hamdiy Jusufspahic görevliydi. Sırbistan'da İslam'ın canlandırılması sürecinde harika işlere imza attı. Bu, IC için büyük bir şeydi, özellikle Kosova ve Raska hariç Sırbistan toprağında yalnızca 3 caminin bulunduğunu biliyorsak. Bayraklı camisi dışında, Nis'te yalnızca bir cami ve Bosna Hersek sınırında bir Őehir olan Mali Zvornik'te de bir cami bulunmaktaydı.

Dolayısıyla, Hamdija Jusufspahic, Belgrad makamları ile işbirliğinde bulunmak durumunda kaldı. Bu durum onu, Priştina'daki IC otoritelerinin pozisyonundan oldukça farklı bir pozisyona yerleŐtirdi. Bu otoriteler müftüyü ayrılıkçı politikalarını desteklemesi için etkilemeye çalıştılar. Diğer yandan, Belgrad otoriteleri kendisinden bu politikaları eleŐtirmesini istedi. Bu durum bu iki IC arasında çatıŐmaya neden oldu. Ayrıca, Bosna Hersek IC'nin bir bölümü Yugoslavya ile ilgili ayrılıkçı planları olan ulemaya sahipti. Makedonya IC'den Yakup Selimovski Yugoslavya IC'nin reisu'l ulesması seçildiğinde bu ayrılıkçı çizgi güçlendi. Selimovski Makedon bir Müslümandı. Bununla birlikte, Makedonya'daki cemaati daha çok Müslüman Arnavutlardan oluşuyordu. Bu sebepten dolayı Arnavutların desteğini almıŐ, aynı zamanda, kendisine Bosnalı demekten hoşlanan Sırp larla aynı dili paylaŐan Bosna Hersek IC'den de destek görmüŐtü. Arnavutların Yugoslavya IC'i kontrol altına almaları bu Şekilde olmuştur.

Hamdija Jusufspahic, onların ayrılıkçı politikalarını destekleme konusunda büyük bir baskı altındaydı; yine de, bunu reddetti. Sonuç olarak Priştina'daki IC Jusufspahic'i müftülük görevinden azletme kararı aldı. Jusufspahic bu kararı kabul etmeyi reddetti, çünkü kendisi Saraybosna'daki IC idari merkezi tarafından seçilmiŐ ve müftü olarak çalışmaya devam etmişti. Priştina Saraybosna'dan Jusufspahic'in azli ile ilgili kararını desteklemesini istedi, bu, Arnavutları rahatlatmak için reddedemeyecekleri bir istekti. Sonuç olarak, Saraybosna IC Jusufspahic'in azlini onayladı ve kendisinden Saraybosna'ya dönmesini istedi³. Jusufspahic bunu reddetti. O an, IC Anayasasına göre kanunsuz hareket etmiş oldu. Sırp Müslümanların mevcut pozisyonunun oluşturulması bu Şekilde gerçekleŐti.

(3) Гласник врховног исламског старешинства у СФРЈ (The Herald of the Supreme Islamic Authorities in SFR Yugoslavia) бр.6/1991, стр.792.

Bundan sonra, iyi bilinen olaylar meydana geldi. Bunlar, tek bir Yugoslav IC'nin bağımsız cumhuriyetler için azledilmesi kararının sonucudur. Priştina'daki IC bu durumu kendisini Sırp Müslümanların kalanından tamamen ayırmak için kullandı ve Kosova'da bir IC kurdu. Geri kalan Müslümanlar kendilerini oldukça karmaşık bir pozisyonda buldular. Bunlar, Bosna Müslümanları ile aynı cemaate ait oldukları konusunda ısrarcı oldular ve bir yandan Sırbistan IC'den ayrılma isteklerini ifade ederken bir yandan da Bosna Hersek IC ile birleşmek istediler. Tek sorun, Bosna'da gerçekleşen ve baskın bir dini arka plana sahip olan iç savaşı.

Böyle bir durumda, Belgrad müftüsü bu gibi politikaları destekleyemedi. İşini devam ettirmesi için Sırp otoritelerinden destek alması gerekiyordu ve bu durum, Belgrad müftüsünün yetki alanı altındaki Müslümanların Raska'daki güçlü ön-Bosnalı Müslümanlara karşı özel bir organizasyon oluşturdıkları bir pozisyona neden oldu.

Sancak IC'yi kurma girişimi, Adem Zilkic tarafından başlatıldı. 1993 yılında, bu organizasyon kuruldu ve Muarem Zukorlic başkanlığa getirildi⁴. Eski Yugoslav cumhuriyetlerinin aksine, Sırbistan'da IC'ler arasındaki ilişkiler yatıştırılmamıştı.

Bu, Sırbistan içindeki Müslüman ilişkilerine bir girişti. Tüm bu süreç ICS tarafından şu şekilde görülüyordu: "Zaman, ulusal sınırlara ve bölgelere kapanmanın IC'nin geleceği açısından iyi bir çözüm olmadığını gösterecektir. Diğer bölgeler son derece dindar şekilde gelişirken ülkenin diğer kısımları, kimi yerlerde Müslümanların varlığının tehlikede olduğu kötü durumlara düşmüştür"⁵.

Böyle bir durumun sonucu olarak, Müftü Hamdija Jusufspahic tüm Sırp Müslümanlarını tek bir ICS altında birleştirmeye çalışmıştır. Bu birleşme, bu topluluk resmi olarak yenilendiğinde, resmen 1994 Nis Konseyi altında başarılmıştır⁶. Fakat bu yenileme yalnızca şekilseldi, Sancak'taki veya Sırp

Raska'daki birçok Müslüman ve Sırbistan'ın güneyindeki Arnavutlar (Presevo, Bujanovac ve Medvedja'dan) bu çağrışı kabul etmedir. Muamer Zukorlic liderliğindeki Sancak IC, ICS'den ayrı olarak hareket etmeye devam etti. Birçok Sırp Müslümanın aslında Zukorlic'in cemaatinde toplandığı gerçeğine dikkat çekmek oldukça önemlidir.

Hepsi 2006 yılında, Sırbistan "Dini Cemaatler Kanunu"nu çıkardığında değişti⁷. ICS bu yasadan çokça faydalandı. Bu yasadan önce, ICS'nin sahip olduğu camiler gerçekte Belgrad, Nis ve Mali Zvornik'te olmak üzere üçe düşmüştü. Diğer yandan, Sancak IC, bu durumun ve devlet otoriteleriyle oldukça kötü olan ilişkilerin çıkmaz bir sokak anlamına geldiğini fark etti. Devletten hiçbir destek görmeyen bir dini cemaat faaliyetini başarılı şekilde sürdüremezdi. Ayrıca, faaliyetlerinin bölgenin ufak bir kısmıyla sınırlandığını, bu durumun da potansiyel üyeleri Jusufspahic ve diğer organizasyonların etkisi altında bıraktığını fark ettiler. Dolayısıyla, İslam'ın gelişimi amacıyla faaliyetleri için daha iyi koşullar geliştirmeye yöneldiler. Bundan kısa bir süre sonra, Jusufspahic ve Sancak IC yetkilisi Adem Zilkic, Sırbistan için tüm Sırp Müslümanları bir araya getirecek olan tek bir IC oluşturma konusunda mutabık kaldılar. Bu, Zukorlic'in onayı alınmadan gerçekleştirildi. Hamdija'nın oğlu ve şimdiki Sırbistan müftüsü olan Muhammed Jusufspahic'e göre, 2006 Yasasına göre oluşturulması gereken ICS'ye gelmesi için Adem Zilkic'e şahsi olarak önyak olmuştu⁸.

Sırbistan'daki Müslümanların pozisyonunu anlamak için en önemli durum budur. Bundan önce, Belgrad müftüsü gerçekte kendi ailesi ve birkaç mümin tarafından destekleniyordu. Bu anlaşma yapıldığında,

(4) Исламска заједница Србије кроз историју, (Islamic Community of Serbia through History) alıntıldığı yer: <http://www.mesihat-sandzaka.rs/vijesti/346-islamska-zajednica-srbije-kroz-historiju.html> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(5) Ibidem.

(6) <http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(7) Ibidem.

(8) <http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset> (erişim tarihi 24.7.2017.)

Sancak'tan birçok müminin desteğini aldı. ICS kendi organizasyonu ile ilgili yeni bir kanun çıkardığında, 2006 yasasına göre Sırp otoritelerine kayıt için resmi bir talep sundu. Devlet bunu kabul ettiğinde, ICS en yüksek idare organını oluşturdu – ICS'nin Riyaseti⁹. Hamdija Jusufspahic bu organın ilk reis-ul-uleması oldu¹⁰. ICS yetki alanı, Kosova hariç tüm Sırbistan'dı. ICS'nin ana organları meshicatlardı, bunlar da: Sırp, Sancak ve Presevo'ydu. Sırp meshicatu farklı müftülerden oluşuyordu; bunlar Belgrad, Voyvoda, Macvancko-podrinisko, Nisko, Sumadijsko ve Braničevsko'ydu. Sancak meshicatu şu meclislerden oluşuyordu: Novi Pazar, Sjednica, Tutin ve Prijepolje. Presevo meshicatu ise şu meclislerden oluşuyordu: Presevo, Bujanovac ve Medvedja¹¹.

Bununla birlikte, Müftülerin isimleri ile ilgili bilgilere bakacak olursak, ICS'nin web sitesinde bununla ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Bu da bizi, söz konusu organizasyonun yalnızca bir hırsın temsili olduğu ve çok da gerçeğe dönüşme şansına sahip olmadığı konusunda ikna eder. Fakat etkileyici görünür, çünkü Sırbistan'ın her bir kısmını kaplama arzusundadır. Sırbistan'da burada listelenmeyen ve dikkat çekici bir Müslüman cemaate sahip olan tek yer Priboj şehridir.

ICS'de bu gelişmenin yaşanması Zukorlic'i endişeye düşürdü. Onlar için önemli şoklardan biri, Adem Zilkic'in onlardan ayrılmasıydı, ki bu, diğer imamların ve müminlerin onu takip etmesine ve ICS'ye katılmasına neden oldu.

Saraybosna'daki Riyaset'e danıştıktan sonra Zukorlic harekete geçti ve ICiS'yi kurdu. Amaçları, ICS ile benzer bir proje gerçekleştirmektir, fakat bu kez Saraybosna'nın desteğini alarak. Bu hareketle, müminlere yalnızca kendilerinin Sırp Müslümanlarını temsil etme ve Sırbistan'daki İslam için vaaz etme meşruiyetine sahip olduklarını göstermek istediler. Hiç değilse, yalnızca ICiS'nin

müminlere kurtuluşu sunabileceğini gösterme fikrindeydiler.

Ne kadar ciddi olduklarını göstermek amacıyla, aynı zamanda tüm Sırbistan'ı kapsayan birimler oluşturdular. Organizasyonu şu müftülerden oluşuyordu: Sancak, Belgrad-Novı Sad ve Presevo. Bu topluluğun Sırbistan ile Karadağ arasındaki devlet sınırını kabul etmediğini, Berane, Bijelo Poie, Rozajei Plav, Gusinje ve Petnjica gibi kuzey Karadağ belediyelerinde faal olduklarını göstermek özellikle önemlidir¹².

Web sitelerine baktığımızda, onun da neredeyse boş olduğunu görürüz. Tıpkı ICS gibi, onların da Sırbistan'da İslami faaliyetleri yaymak gibi bir hırsları bulunmaktadır, bununla birlikte, onlar da müminlerin tam desteğini alamamak ve personel gibi sorunlara sahiptirler.

Bu iki topluluk birbirlerinin meşruiyetini yok sayarlar, ki çatışmalarının asıl temeli burada yatar. Bir farkla, ICiS Saraybosna'dan destek almaktadır. Daha önce belirttiğimiz gibi, Bosna Hersek IC Yugoslavya zamanında müftü Jusufspahic ile uyumsuzluk içindeydi. Hatta müftüden istifa etmesini ve Saraybosna'ya dönmesini istediler. Müftü bu teklifi reddettiğinde, meşruiyeti olmaksızın hareket etmişti. Şimdi, Saraybosna'dan Riyaset aynı pozisyona sahiptir.

Bunun doğru olduğunu görmek amacıyla, eski Bosna Hersek IC reis-ul-uleması Mustafa Ceric'in eski Türkiye başbakanı Ahmet Davutoğlu'na gönderdiği, Belgrad'daki Jusufspahic'i resmi ziyareti ile ilgili mektubuna bakalım. Ceric şöyle yazmıştır: "Belgrad'daki sözde Sırp müftüsünü ziyaretiniz, Bosna ve Sancak'taki kardeşlerim ve dostlarının yanı sıra beni de sadece hayal kırıklığına

(9) <http://www.rijaset.rs/index.php/izs> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(10) <http://www.rijaset.rs/index.php/dosadasnji-reisu-l-uleme> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(11) <http://www.rijaset.rs/index.php/dosadasnji-reisu-l-uleme> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(12) <http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(13) <https://mesihat.org/category/muftijstva/sandako/petnjica> (Accessed 24.7.2017.)

uğratmakla kalmamış, bizleri derinden de üz- müştür. Siz, Ahmet Davutoğlu, Boşnak şehit- lerin kanlarını acıttınız, ki onlar Türkiye Baş- bakanından Aliya İzetbegović'in Boşnaklara karşı soykırımında bulunduğu için dava edilen Radocan Karadzic ile kıyasladığı kişinin orta- ğı olduğunu duymayı hak etmiyorlar. Ahmet, bunu yapmanıza hiç gerek yoktu. Bir kardeşe ve arkadaşaya layık bir davranış değildi, çün- kü bu bizleri ruhen ve kalben derinden ya- ralamıştır. Sizden özür beklemiyoruz, çünkü özürler yalnızca günah bilinçsizce işlenirse dilenir. Fakat siz ne yaptığınızı biliyordunuz.

Bu hikaye sizin duygularınızla ilgili de- ğil. Çünkü eğer duygularınız olsaydı, bizimki- leri incitmezsiniz, siz onların ne denli büyük olduğunu bilemezsiniz. Onlar çok büyükler. Şiir yüzünden Celaleddin Paşa'nın Travnik'te İlhami'nin başını vurdurduğu zamandan daha da büyükler. Nizam'a girmeyi reddeden Boşnak beylerinin ve ağalarının başları Ömer Paşa Latas tarafından kesildiğinde hissedilen duygulardan da büyükler. Duygularımız bü- yük ve daha acı verici çünkü tıpkı Ömer Pasa Latas'ın yaptığı gibi bizleri önemsemeyen ni- zamınızın korkusunu temsil ediyorlar.

Muhamed Jusufspahic'i ziyaretiniz sizi Sırbistan fatihi yapmadı, fakat Sancak ve Bosna'daki Boşnakları incittiniz. Yine de bizi mağlup edemediniz. Bizler günahınızdan daha güçlüyüz. Fakat bizleri Balkanlardaki nizamınız ile ilgili bilgilendirdiniz. Bununla birlikte, Ömer Paşa Latas zamanının geçti- ğini unuttunuz. Ahmet, doğru yolu, Boşnak- ların yolunu bulmadaki yetersizliğiniz için üzgünüm. Onlar bu yoldan geri döndürüle- mezler. Çünkü hiç kimse Boşnak şehitlerin kanına ihanet edemez. Hiç kimse! Yalnızca Allah ebedidir. Yalnızca O insanların ruhun- da olanı bilir. Ahmet, Allah sizi daha büyük ayartmalardan korusun"¹³.

ICiS, kendisini Sırbistan'daki yegâne meşru IC olarak göstermek için Bosna Her- sek IC'den gelen desteği kullanmaktadır. Fakat bu proje bekledikleri gibi gelişmemek-

tedir. Örneğin, Prijepolielı oldukça etkili bir imam olan Nadir Daciç, şimdi ICS'yi des- teklemektedir. Daha önce bahsedilen örnek Adem Zilkic de iyi bir örnektir, ki kendisi ye- rine Sead Nasufović getirildikten sonra dahi ICS'den kalmıştır. Zilkic, yer değiştirmesinin usulsüz olduğunu iddia etmekte ve cemaati bırakmamaktadır¹⁴.

ICS'nin İslam dünyası ile ilişkileri bize gösteriyor ki, meşruiyetleri oldukça sağlam. Sırbistan'daki her İslam elçiliği Belgrad'da yer almaktadır. İslam ülkelerinin büyükel- çileri ICS ile iyi ilişkiler içindedir. Cedric'in Davutoğlu'na yazdığı yukarıda bahsedilen mektup, bunun iyi bir örneğidir. Davutoğlu, Jusufspahic'i ziyaret etmiş ve cemaatine meş- ruiyet kazandırmıştır, ve Türkiye'nin sesi tüm Sırp Müslümanları için çok önemlidir. Da- hası, diğerlerinin yanında Katar büyükelçisi Muhamed bih Hafar el Tani, Türk Diyanet Vakfı Başkanı Mehmet Görmez, İran Büyü- kelçisi Husein Mula Abdulahi, Irak Büyükel- çisi Kasiem Akser Hasan gibi İslam ülkeleri- nin Sırbistan'daki diğer temsilcileri bu sene ICS'nin bayramını kutlamıştır. Ve özel bir öneme sahip olarak, ABD'nin dışişleri bakanı Rex Tillerson da bunlara dahildir¹⁵.

Bu listeden de görebileceğimiz gibi, Bosna Hersek IC'nin ICS'nin meşruiyetini yok sayma amacı taşıyan faaliyetleri sonuç vermemektedir. Ayrıca ICS, ICiS'nin Sır- bistan'daki Müslümanlar olduğunu ve Müs- lümanların bölgedeki ve dünyadaki diğer IC'lerle iyi ilişkiler geliştirmeleri gerektiği halde kendi organizasyonlarının özerk ve bağımsız kalması gerektiğini savundukları tartışması ile ICiS'nin meşruiyetini yıkmaya çalışmaktadır. Bu, İslam halifeliği durumun- da geçerli değildir; bununla birlikte, böyle bir şey şu an için mevcut değildir.

Bosna ile ilişkiler bu iki cemaat ara- sındaki ana farktır. Sırp halkı, ICS'nin Sırp

(13) <http://depo.ba/clanak/141500> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(14) <http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset/57-biografije/54-se- ad-ef-nasufovic> (erişim tarihi 24.7.2017.)

(15) <http://www.rijaset.rs/index.php/vesti?start=10> (erişim tarihi 24.7.2017.)

devleti ile yakın bağlantı içinde olduğunu düşünmek ister, ki bu doğrudur. Örneğin, Hamdija Jusufspahic'in iki oğlu da, ICS'deki görevlerinin yanı sıra, Sırp hükümetinde yüksek görevlerde bulunmaktadır. Muhamed Jusufspahic'in ismi Suudi Arabistan'daki Sırp büyükelçiliği için geçmektedir, bu da bize Devletin kendisine ne kadar güvendiğini göstermektedir¹⁶. Diğer yandan, Mustafa Jusufspahic, Voyvoda müftülüğü görevinin yansıra, Sırbistan Ordusunun baş imamıdır¹⁷.

Halkın onları ICiS üyelerinden daha vatansever bulmalarının nedeni budur. Bununla birlikte, şunu da ifade etmeliyiz ki, ICiS ile Devlet arasındaki ilişkide birtakım değişiklikler olmuştur. Bu değişikliğe en iyi örnek, eski müftü Muamer Zukorlic'in Sırp Parlamentosu Eğitim Kurulunun Başına getirilmesidir, ki bu oldukça sorumluluk isteyen bir devlet vazifesidir¹⁸.

106 Bu durum, Belgrad'da Ortodoks Hristiyan olarak doğmuş ve yetiştirilmiş olan Abdulah Numan Sırp müftüsü olarak seçildiğinde ayrı bir önem kazanmıştır¹⁹. Kendisi Belgradlı eski bir Ortodoks Hristiyan aileden gelmektedir ve yakın akrabalarından biri çok ünlü bir Sırp aktris olan Ruzica Sokic'tir. Numan'ın eski ismi Ivan Trifunovic olup, İslam'a geçince ismini değiştirmiştir. Bu durum, ilk zamandan itibaren Sırp halkı tarafından uygun bulunmuştur. Bununla birlikte, Republika Srpska'nın azledilmesi gerektiğini söylediğinde, kendisine karşı tutumlar değişmiştir²⁰. Halk böyle bir fikri bekleme de, Republika Srpska ile ilgili beyanı IC'lerin politikasına aşına olan insanlar için sürpriz olmamıştır. Suudi Arabistan'daki Sırp büyükelçi Muhammed Jusufspahic'in ICS web sayfasındaki biyografisinde şunlar yazar: "medreseden sonra, Saraybosna'daki İslam bilimleri Fakültesine kaydoldu ve Bosna Hersek saldırısından sonra 1991 yılında buradan ayrıldı"²¹.

Bu durum Sırp politikası ile çelişse de, aynı zamanda oldukça mantıklıdır da. Tüm Sırp Müslümanların lideri olmaya meyilli bir

kişi, bunun aksini iddia etse tüm meşruiyetini kaybeder.

Yakın zamanlı "Irak ve Şam İslam Devleti" (İŞİD) fenomenine ve birçok kişinin bu devletin ideolojisinin ICS müminleri içinde yer bulmayacağına inandığı gerçeğine dikkat çekmek önemlidir. Birileri, "Sırbistan'daki iki IC'den hangisinin müminleri El Nusra veya İŞİD'e katılmaya daha meyilli olur?" sorusunun sorulduğu bir anket yapsa, eminiz ki tüm yanıtlayanlar ICiS diyecektir. Bununla birlikte, durum farklıdır. Bildiğimiz kadarıyla, tek bir ICiS yetkilisi bile İŞİD'e katılmamışken, ICS üyelerinden katılan olmuştur.

Müslümanların hayatında daha iyi bir kavrayışa sahip olmak amacıyla Devlet ICS'yi desteklemiştir. Devletin menfaatleri bakımından, bu mantıklı bir hareketti. ICS Sırbistan ile yakın bağlantılar peşindedir, ICiS ise yüzünü Bosna'ya çevirmiştir. Devlet okullarındaki din öğretmenlerinin listesinin onaylanması gerektiğinde, Devlet ICS tarafından verilen listeyi desteklemiştir. Abid Podbicanin, Adem Zilkic tarafından verilen öneride ismi geçen ilk din öğretmenidir²². Şimdi Suriye savaşındaki faaliyetleri dolayısıyla dava edilmektedir. Orada öldüğünü iddia eden kaynaklar bulunmaktadır²³.

Sonuç olarak, Sırbistan'daki Müslümanlar arasındaki ayrılıklar, İslam menfaati için iyi değildir. Bu yüzden birçok aktör bu sorunu çözmek için yardım etmeye çalışmış

(16) <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:577648-Muhamed-Jusufspahic-ambasador-u-Saudijskoj-Arabiji> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(17) <http://www.politika.rs/scc/clanak/295826/Malo-je-vere-u-politici-a-mnogo-politike-u-veri> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(18) <http://www.blic.rs/vesti/politika/zukorlic-smatra-da-peticiju-ne-treba-ignorisati-srpski-poslanici-ce-ipak-razmatrati/jpebt9x> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(19) <http://www.rijasnet.rs/index.php/biografije/57-biografije/338-abdullah-ef-numan> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(20) <https://www.oslobodjenje.rs/novi-muftija-sokirao-srbiju-echo-sta-je-rekao-poturceni-srbini-abdulah-numan-ivan-trifunovic/> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(21) <http://www.rijasnet.rs/index.php/biografije> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(22) <http://sandzakpress.net/ko-je-abid-podbicanin> (erişim tarihi 17.7.2017.)

(23) <http://sandzakhaber.net/2015/02/vodda-mesdzida-furkan-abid-podbicanin-ebu-safija-poginuo-u-siriji-video/> (erişim tarihi 17.7.2017.)

fakat şimdiye dek başarılı olamamıştır. Türkiye dahi bu projede başarısız olmuştur.

Kaynakça

- Исламска заједница Србије кроз историју, (Islamic Community of Serbia through History) şu adresten alıntıdır: <http://www.mesihatsandzaka.rs/vijesti/346-islamska-zajednica-srbije-kroz-historiju.html> (erişim tarihi 17.7.2017.)

- Гласник врховног исламског старешинства у СФРЈ (The Herald of the Supreme Islamic Authorities in SFR Yugoslavia) бр.6/1991

-<http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset>

-<http://www.rijaset.rs/index.php/rijaset>

-<https://mesihat.org/category/muftijstva/sandakoko/petnjica>

-<http://depo.ba/clanak/141500>

-<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:577648-Muhamed-Jusufspahic-ambasador-u-Saudijskoj-Arabiji>

-<http://www.politika.rs/scc/clanak/295826/Malo-je-vere-u-politici-a-mnogo-politike-u-veri>

-<http://www.blic.rs/vesti/politika/zukorlic-smatra-da-peticiju-ne-treba-ignorirati-srpski-poslanici-ce-i-pak-razmatrati/jpebt9x>

-<https://www.oslobodjenje.rs/novi-muftija-sokirao-srbiju-evo-sta-je-rekao-poturceni-srbin-abdulah-numan-ivan-trifunovic>

-<http://sandzakpress.net/ko-je-abid-podbicanin>

- <http://sandzakhaber.net/2015/02/vodda-mesdzida-furkan-abid-podbicanin-ebu-safija-poginuo-u-siriji-video>